

Năm nay, tại đông băng sông Cửu Long hầu như không có lũ. Hiện tượng mà người dân địa phương gọi là « mùa nước cạn » xảy ra hàng năm

trong khoảng tháng 10, tháng 11, đem phù sa từ thuyền ngư dân sông Mê Kông và cá từ biển Hồ Bên Cam bắt về vun bãi cho vựa lúa miền Nam Việt Nam.

Cũng như dân chúng địa phương, một số báo chí chính thức chỉ ngay thời điểm là các địa phương trên thuyền ngư dân của Trung Quốc.

Nước sông Mê Kông tại tỉnh Chiang Rai (Thái Lan) xuống thấp đến mức không thể đi thuyền. Ảnh chụp ngày 11/3/2010. / Reuters

Khác với người dân miền Trung mùa lũ là mùa tang tóc, tại đông băng sông Cửu Long, người dân sống bên hai bờ sông Tiền, sông Hậu mong lũ trong niềm hy vọng.

Tuy nhiên mùa nước cạn năm nay đến sớm hơn là không lên, phù sa không đủ, cá biển Hồ không vào.

Giá một ký cá linh tăng lên gấp 10 lần trên thị trường. Vào đầu hè ở Tân Châu, mức nước thấp hơn trung bình hàng năm đến một tháng.

Trong tập chí hôm nay, để giúp quý thính giả biết rõ thêm về hậu quả của các địa phương trên Trung Quốc gây cho người dân Việt Nam và các ông phó có thể gọi là tôi, RFI đặt câu hỏi với một chuyên gia thủy văn ở Văn Phòng tại Canada.

Nhưng trước hết, để tìm hiểu về nỗi lo âu của người dân địa phương trước tình trạng thiếu nước trái với thiên nhiên này, RFI mời quý thính giả theo dõi lời kể của anh Nguyễn Hữu Trí, một thanh niên sống bên bờ sông Tiền Giang. Người chuyên viên nông nghiệp cho biết như sau :

« Người dân rất là lo âu... Năm nay không có nước nổi, không có phù sa bồi ruộng, không có hiện tượng « phân đạm » cá linh tràn ra sông... Không biết tình trạng lại ra sao... Đài (TV) giải thích là do hiện tượng El Nino, nhưng dân nói là do các đập thủy điện của Trung Quốc trên thượng nguồn ».

Trong một bài báo ngày 29/10/2010, Vietnam Net nêu nghi vấn là phải chăng do « Trung Quốc ngăn đập làm mất Tây đới lũ » ?

Ông Nguyễn Ngọc Anh, quy hoạch Viên Trưởng Viên Quy hoạch Thủy lợi Miền Nam tuyên bố là « chắc có đánh giá chính thức » nhưng ông giải thích là do yếu tố « thiên nhiên ».

Khi phóng viên nhận mệnh đề vai trò của các đập thủy điện của Trung Quốc trên thượng nguồn, mà theo các nhà khoa học là nguyên nhân dẫn đến hiện tượng thiếu nước trên sông Cửu Long thì ông Nguyễn Ngọc Anh cho rằng « đó là ý kiến cá nhân ».

Nhưng 20 hôm sau, báo morning Hà Nội mới đề ngày hôm nay, 18/11/2010, khẳng định là do tình trạng « bùng nổ đập thủy điện trên thượng nguồn » cho nên Đông băng sông Cửu Long « gánh chịu nhiều rủi ro nhất ».

Trích dẫn chuyên gia Đào Trọng Tứ, nguyên Phó Tổng thư ký Ủy hội sông Mê Kông (MRC) Trung Quốc sở hữu đến 31% diện tích lưu vực, 16% lượng nước, đã xây xong 4 đập thủy điện lớn là Môn Loan, Tiểu Loan, Trịu Sơn và Cảnh Hồng không kể 10 đập khác đang nằm trong kế hoạch.

Thật ra thì nguy cơ đe dọa miền Tây Việt Nam đã được cảnh báo từ gần 20 năm về trước.

Trong quyển sách « Mê Kông dòng sông nghìn năm ch » do Văn nghệ mới xuất bản tại Hoa Kỳ năm 2007, nhà báo Ngô Thanh Vinh đã cho biết « năm 1993, vào mùa khô xảy ra mất sản phẩm đáng ghi nhớ, mất hiện tượng được coi là bất thường, mức nước sông Mekong phía hạ lưu đột ngột tụt thấp xuống ».

Lúc đó người ta mới biết Trung Quốc xây xong đập Môn Loan, và đang lên nước sông

Mekong vào hồ mà không báo gì cho các quốc gia downstream.

Chỉ riêng hồ Mân Loan đã chiếm 20% lưu lượng sông Mêkong và phải mất nhiều năm mới làm đầy một lần.

Từ đó đến nay, hình ảnh « Cửu Long chặn dòng » càng ngày càng được báo động và chứng minh chứng thực là dòng sông chảy ngang nước Lào và Thái Lan nhiều nơi có thể đi bộ qua được.

Hình tượng sông silt và chặn dòng khi cửa sông Tiền sông Hậu được phân tích qua các bài viết của Tiến sĩ Lê Anh Tuấn, đại học Cornell Thạc sĩ của giáo sư Nguyễn Ngọc Trân trong bài Cửu Long chặn còn Thốt Long.

Tôi hỏi người, Hiệp hội Việt Ecology Foundation, Hiệp hội sinh thái Việt cũng đã nhiều lần lên tiếng, kêu gọi kêu gọi phải hợp với chuyên gia và trí thức Trung Quốc đòi phải ngừng xây dựng các đập và xem xét đảm bảo an toàn.

Để tìm hiểu thêm về cách thức ngăn xả, khai thác sao cho hài hòa và có lợi cho tất cả mọi bên, một dòng sông chảy qua nhiều nước, RFI đặt câu hỏi với một thành viên của Hiệp hội Sinh Thái Việt, kỹ sư thủy điện Đạc Văn Tùng, bang Vancouver, Canada.

Ông chia sẻ kinh nghiệm và nhận xét về cách hành xử của Canada và Hoa Kỳ đến câu chuyện « thiêu hủy » của đập ng bng sông Cửu Long của Việt Nam, do không may, có một láng giềng như Trung Quốc.

Theo kỹ sư Đạc Văn Tùng, « Việt Nam không thể « chấp nhận » của Bắc Kinh, mà phải từ chối. Và cũng như họ sẽ biến Đông, phải kêu gọi quốc tế hóa để gây sức ép với Trung Quốc ».

Về trách nhiệm của các đập thủy điện Trung Quốc, chuyên gia Đạc Văn Tùng trình bày với một một cách khéo léo để chứng minh rằng Bắc Kinh không thành thật với láng giềng.